

Наталівка – населений пункт Володимирівка, знаходиться у 4 км від с. Мурафа, до селищної ради якого входить, Краснокутського району Харківської обл. В кінці XIX – на початку XX ст. стала зразком упорядкованого землеробства та своєрідним художньо-культурним осередком Слобожанщини, відомим в межах Російської імперії.

Заснована у 1884 р. на березі р. Мерчик українським цукрозаводчиком, землевласником, благодійником Іваном Герасимовичем Харитоненко (25.09. 1822 - 30.11. 1891), який відрізнявся винятковим умінням організувати торгово-промислому та сільськогосподарську справу. Закладений парк на запущених землях площею 55 га та садибні будівлі склали парково-архітектурний комплекс, який на початку XX ст. збагатився новими архітектурними спорудами, що визначили в подальшому історико-культурну цінність Наталівського маєтку. Продовжив упорядковувати маєток Павло Іванович Харитоненко (5.01. 1853 – 13.06. 1914), підприємець, меценат, колекціонер. У 1911 – 1913 рр., для розташування іконописної колекції XII – XVII ст. за проектом архітектора О. Щусєва, збудував Спасо-Преображенський храм. Розписи були виконані петербурзьким художником О.І. Савиновим, для прикрашення західного фасаду церкви 24 скульптурні рельєфи зображення святих у круглих медальйонах - скульптором О. Матвєєвим. Рельєф “Розп’яття”, що розташований на південному фасаді церкви, виконав знаменитий скульптор С.Т. Коньонков. Візерунки і написи на стінах храму висікли мармурники В. Єлізаров, С. Круглов, Є. Соколов. В серпні 1914 р. у церкві був відкритий музей давньоруського мистецтва. В цей же період у Наталівці були побудовані парадні в’їзні ворота, манеж, конюшні, та інші будівлі, які і сьогодні представляють цінність як художньо-архітектурні пам’ятки, так і пам’ятки науки і техніки.

Після революції 1917 р. маєток Харитоненків був націоналізований, художні твори та речі склали основу для відкриття у Наталівці музею (1920 - 1929). З 1923 по 2009 р. Наталівка також використовувалася як туберкульозний санаторій. З початку 2000-х р. Спасо-Преображенська церква

передана православної общині Харківської єпархії Української Православної церкви.

Багатьох шанувальників вітчизняної історії і культури завжди турбувала подальша доля колишньої садиби сім'ї цукро заводчиків і меценатів Харитоненків, Наталівка. В останній час вона перетворилася на один із найулюбленіших туристсько-екскурсійних маршрутів Слобожанщини.

Завдяки винятковій працелюбності та великій любові до всього земного і духовного Харитоненкам вдалося досягти високої освіченості, набути матеріального достатку та розгорнути значну благодійницьку, культурно-мистецьку, духовну діяльність. Цей досвід є особливо повчальний на сучасному етапі розвитку нашого суспільства. Наталівський парк і садиба складають комплексну історико-культурну пам'ятку, яка і сьогодні не втрачає свого значення, потребує проведення заходів по забезпеченню її подальшого збереження та відновлення і реставрації.